سیروز کبدی

سوالات که در این مبحث به آن میپردازیم : سیروز کبدی چیست و انواع و علت آن / علائم سیروز کبدی و عوارض آن چیست / درمان بیماری سیروز کبدی / سیروز صفراوی چیست / سیروز الکلی چیست / سیروز التهابی چیست

سیروز کبدی چیست

سیروز کبدی یک بیماری مزمن ،طولانی و شدید کبدی است. در این بیماری بافت کبدی تخریب میشود و جای آن را بافت فیبروزی میگیرد. بافت فیبروزی ساختاری سفت است که دیگر خواص سلول های کبدی را ندارد. این بافت فیبروزی باعث کاهش عملکرد کبدی و نیز سفت و حتی دردناک شدن کبد میشود. سیروز کبدی میتواند در اثر سایر بیماری های کبدی مانند: هپاتیت، سنگ مزمن صفراوی و یا مصرف طولانی الکل ارتباط دارد. همچنین میتواند باعث مشکلات فراوانی نظیر یرقان یا همان زردی، فشار خون، آسیت ، واریس مری و ...شود.
سیروز کبدی در مردان ۲ برابر زنان مشاهده میشود و سن شیوع آن ۴۰ تا ۶۰ سالگی است. در این بیماری کبد هنوز تا حدودی هنوز عملکرد خود را حفظ کرده است.

کبد تنها ارگان بدن است که توانایی بازسازی کامل خود را دارد ولی زمانی که تخریب کبدی از سرعت بازسازی آن فراتر میرود این بافت با بافت فیبروزی جایگزین میشود. جایگزینی بافت فیبروزی به جای بافت کبدی باعث از دست رفتن عملکرد این قسمت برای همیشه میشود. سیروز کبدی اگر کنترل نشود در نهایت میتواند باعث نارسایی کامل و مزمن کبدی برای همیشه میشود. شایع ترین نوع این بیماری سیروز الکلی است که در اثر اعتیاد الکلی و مصرف مداوم مشروبات الکلی میباشد.

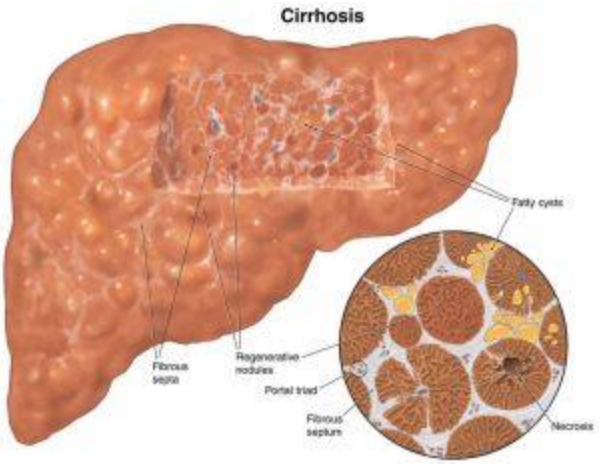
در ادامه به بررسی کامل انواع و علل و علائم سیروز کبدی و راه های درمانی و کنترل این بیماری میپردازیم.

انواع و علت سیروز کبدی

این بیماری بر اساس علت ایجاد کننده به سه گروه تقسیم میشود.۱. سیروز صفراوی که شیوع آن از انواع دیگر کمتر است و در اثر سنگ صفرا ایجاد میشود.۲. سیروز کبدی الکلی که شایع ترین نوع این بیماری است و در اثر

اعتیاد به مشروبات الکلی ایجاد میشود. ۳. سیروز التهابی که شایعترین علت آن هپاتیت است. در ادامه به بررسی هرکدام انواع سیروز کبدی میپردازیم.

سیروز صفراوی



در اثر سنگ های صفراوی مزمن و درمان نشده ایجاد میشود. سیروز صفراوی نسبت به انواع دیگر سیروز کبدی از شیوع کمتری برخودار است.

سنگ صفرا مخصوصا اگر در مجاری صفراوی ایجاد شود باعث التهاب کبد و حتی تخریب کبد توسط آنزیم های صفراوی میشود و یکی از علت های سیروز کبدی میباشد. علائم اولیه سیروز صفراوی شامل علائم سنگ کیسه صفرا است. که شامل سوء هاضمه پس از مصرف غذا های چرب، درد قسمت فوقانی شکم و زیر دنده های سمت راست، زردی و ... است. سنگ کیسه صفرا در زنان شیوع بیشتری دارد. مهمترین علامت سنگ های صفراوی چاقی، مصرف دارو های ضد بارداری، کاهش وزن شدید و متناوب و ... است

سیروز الکلی

این نوع سیروز در افرادی که اعتیاد به الکل دارند و به اصطلاح دائم الخمر میباشند مشاهده میشود. مهمترین علت سیروز کبدی است و در کشور های غربی بیشتر دیده میشود.

بیشتر خون سیاه رگ های گوارشی قبل از انتقال به سمت قلب از داخل کبد میگذرند تا تصفیه شوند. زمان مصرف مشروبات الکلی، این ماده سریعا از راه گوارشی شروع به جذب شدن میکند و از داخل کبد میگذرد. این امر باعث تخریب بیشتر کبد میشود. همچنین مصرف الکل یکی از علل ابتلا به کبد چرب، سنگ کیسه صفرا، التهاب کبد و سایر بیماری های کبدی است. سرعت تشکیل سیروز کبدی الکلی بستگی به میزان و مدت مصرف مشروبات الکلی دارد.

سیروز التهابی

در سیروز التهابی علت اصلی ، بیماری های التهابی کبد هستند. التهاب کبد میتواند در اثر برخی دارو ها، ویروس هپاتیت و یا انگل شیستوزوما باشد. مهمترین علت سیروز کبدی التهابی ویروس هپاتیت است این ویروس بسته به نوع (B,C,E,A,D) راه های انتقال مختلفی دارد. در این بین هپاتیت B آن بیشترین راه های انتقال را دارد اما خوشبختانه واکسن آن موجود است. هپاتیت C از طریق خون منتقل میشود و در بین افراد دیالیزی بیشتر شیوع پیدا میکند و تاکنون واکسنی برای آن تولید نشده است و یکی از علل سیروز کبدی التهابی میباشد. همچنین انگلی به نام شیستوزوما وجود دارد که میتواند باعث سیروز التهابی شود. این عفونت انگلی همچنین به تب حلزون مشهور است ولی خوشبختانه در کشور ما چندان شایع نیست. مهمترین دارو هایی نیز که دفع کبدی دارند شامل مسکن ها ، خواب آور ها، داروهای ضد تشنج و ضد افسردگی هستند. مصرف طولانی مدت این دارو ها بدون مشورت پزشک و انجام آزمایشات کبدی میتواند فرد را مستعد سیروز کبدی کند.

علائم سیروز کبدی



علائم و عوارض سیروز کبدی بستگی به شدت بیماری دارد. این علائم معمولا سیستماتیک هستند یعنی کل بدن را درگیر میکنند. مهمترین علائم این بیماری شامل موارد زیر است:

- **ضعف عضلانی و بی حالی**
- **ورم مچ پاها**
- **ادم و قرمزی کف دست ها**
- **آسیت(یکی از خطرناک ترین عوارض سیروز کبدی است)**
- **تب خفیف**
- **نفخ و سوء هاضمه**

- **یرقان(همان زردی است و جزو علائم اولیه در سیروز صفراوی میباشد)**
- **شکنندگی و خارش پوست**
- **عفونت های مکرر**
- **کم خونی**
- **کمبود ویتامین ها مختلف**
- **خونریزی های داخلی**
- **کاهش سطح هوشیاری(در موارد حاد و درمان نشده بیماری دیده میشود)**
- **درد قسمت فوقانی شکم در زیر دنده های سمت راست(محل استقرار کبد)**

عوارض سیروز کبدی



خطرناک ترین عارضه سیروز کبدی واریس مری و آسیت است. این موارد در اثر افزایش فشار ورید پورت (یکی از ورید های شکمی است) ایجاد میشوند. واریس مری در صورت عدم درمان و پارگی بسیار کشنده است و مرگ و میر بسیار بالایی دارد. کاهش فشار خون و غش و درد پشت که به شانه ها منتشر میشود(مخصوصا شانه راست)از جمله مهمترین علائم پارگی واریس مری هستند.

آسیت نیز که مهمترین علت آن سیروز کبدی میباشد همانند واریس مری میتواند در اثر افزایش فشار پورت و یا کاهش ساخت آلبومین باشد.(آلبومین یکی از پروتئین های مهم خون است.) این عارضه (آسیت) نیز بسیار خطرناک است ولی خوشبختانه برخلاف واریس مری ، تشخیص آن راحت است

از سایر عوارض این بیماری میتوان به موارد زیر اشاره کرد:

- **خونریزی های خود به خودی در اثر اختلال در ساخت پروتئین های خونی**
- **کم خونی: در بیماران مبتلا به سیروز کبدی به وفور مشاهده میشود.**
- **سرطان کبد :درصورت ادامه سیروز و عدم درمان آن فرد به سمت ابتلا به سرطان کبد پیش میرود.**

تشخیص زود هنگام این بیماری در درمان و کنترل این بیماری و به حداقل رساند عوارض آن بسیار موثر است.

تشخیص سیروز کبدی

این بیماری توسط آزمایش خون و بررسی سطح آنزیم های کبدی و یا به وسیله CT scan **و یا** MRI **تشخیص داده میشود.. سونوگرافی نیز میتواند برای تشخیص های اولیه استفاده شود.**
در سیروز کبدی نتیجه آزمایش خون افزایش سطح آنزیم های کبدی از جمله AST,ALT,GGT**را نشان میدهد. معمولا سطح آلبومین سرم کاهش میابد**PT .**نیز افزایش میابد که در این صورت افزایش خطر خونریزی در بدن را هشدار میدهد. اگر نتایج آزمایشگاهی سیروز را نشان دهند میتوان برای اطمینان بیشتر از سی تی اسکن و**MRI**استفاده کرد.**

.

درمان سیروز کبدی



تنها درمان قطعی برای سیروز کبدی پیشرفته پیوند کبد است
زیرا همانطور که گفتیم سیروز کبدی یعنی جایگزینی بافت طبیعی کبد توسط یک بافت فیبروزی که ویژگی های سلول های کبد را ندارد. این حالت در اثر تخریب مزمن و وسیع سلول های کبدی ایجاد میشود. لذا سیروز کبدی درمان ندارد و درمان برای کنترل بیماری و عوارض می باشد البته در صورت تشخیص زود هنگام این بیماری .

میتوان از نارسایی بیشتر کبد جلوگیری کرد و فرد را به یک زندگی عادی بازگرداند. لذا درمان سیروز کبدی در گرو تشخیص زود هنگام بیماری به واسطه انجام آزمایشات، سونوگرافی و ... است.
به طور کلی مهمترین درمان های سیروز کبدی شامل دارو درمانی ، تغذیه ، پیوند کبدی میباشد که در ادامه به بررسی آن میپردازیم.

دارو درمانی

درمان دارویی این بیماری شامل استفاده از دارو های مدر(ادرار آور) از جمله اسپیرونولاکتون ، انواع ویتامین ها ، کالشیسین (یک دارو ضد نقرس است ولی میتواند مانع فیبروز کبدی شود.) میباشد. سایر دارو های مورد استفاده در درمان سیروز کبدی شامل:

- **استاتین ها**
- **گلیتازول**
- **کاپتوپریل**
- **آنتی اسید ها**

همانطور که گفتیم این دارو ها برای تخفیف علائم و عوارض سیروز موثر هستند و بافت نابود شده کبد را باز نمیگردانند.

تغذیه در سیروز کبدی

رژیم غذایی در بیماران مبتلا به سیروز کبدی شامل غذا های کم چرب، پر ویتامین و در صورت عدم اختلال در اوره و مشکلات مغزی غذا های پر پروتئین است. مصرف ویتامین ه A,K,C,Bو فولیک اسید مهمترین ویتامین هایی هستند که باید در این بیماران استفاده شود.در بیمارانی که از سنگ صفرا رنج میبرند مصرف غذا هایی مانند تخم مرغ، گوشت های پرچرب، خامه و غذا های سرخ کردنی نباید مصرف شود.

پیوند کبد

تنها درمان قطعی سیروز کبدی و نارسایی شدید و غیر قابل بازگشت کبدی ، پیوند کبد است. برای پیوند کبد فرد نباید به سایر بیماری های زمینه ایی جدی از جمله، سرطان، هپاتیتC، عفونت فعال و بیماری های خونی مبتلا باشد. در پیوند کبد میتوانند یک کبد کامل و یا بخشی از آن را به فرد گیرنده پیوند بزنند. پیوند کبد در سیروز های صفراوی و الکل یک درمان موثر خواهد بود. مشکل پیوند کبدی پیدا کردن فرد مناسب برای اهدا است. متاسفانه موارد اهدا بسیار محدود ولی موارد درخواست پیوند بسیار زیاد است. از طرفی لازمه پیوند این عضو

داشتن تیم جراحی مجرب و تجهیزات مخصوص است. قطب پیوند کبد در کشور عزیزمانم شیراز است و بیشتر پیوند ها در حال حاضر در این شهر انجام میشود.

کنترل و پیشگیری از سیروز کبدی

برای پیشگیری از سیروز کبدی انجام ورزش، کاهش وزن، ترک مصرف الکل، کنترل هپاتیت و مصرف غذا های سالم مهمترین موارد هستند.

بر خلاف تصور عموم همه ی انواع سیروز واگیر نیست ولی افراد مبتلا به سیروز که هپاتیت دارند میتوانند موجب انتقال هپاتیت به سایر افراد شوند. در این بین بیشترین راه انتقال و واگیر را هپاتیت B دارد و میتواند از طریق ادرار، مدفوع، اشک و. حتی خون نیز منتقل شود.متولدین سال های ۱۳۷۲ به بعد در بدو تولد بر علیه هپاتیت B واکسینه شده اند. متاسفانه تاکنون واکسنی برای هپاتیت C تولید نشده است ولی این ویروس نسبت به هپاتیت B راه های انتقال کمتری دارد. مهمترین راه هپاتیت Cاز راه خون است واین بیماری در بین افراد دیالیزی بیشتر دیده میشود.